

Чуканова С. О.

Наукова бібліотека, Національний університет «Києво-Могилянська академія»
(м. Київ, Україна)

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В СПРИЯННІ ІННОВАЦІЯМ У НАУКОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Сучасна наука тяжіє до відкритості, що в свою чергу означає: більше спільних проєктів, використання відкритих даних, створення спільних лабораторних записів, застосування інструментів відкритої науки (Open Science tools).

Ключові слова: Відкрита Наука; бібліотечний супровід досліджень; наукова комунікація

Chukanova S. O.

Scientific Library, National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine)

THE ROLE OF THE LIBRARY IN PROMOTING INNOVATION IN SCHOLARLY COMMUNICATIONS

Modern science is aimed to be more open, which in its turn means: more joint projects, use of open data, sharing laboratory records and notes, use of Open Science tools.

Keywords: Open Science; library support of research; scholarly communication

Дослідники Відкритої Науки з Бібліотеки Університету Утрехта (Нідерланди) Б. Крамер та Дж. Босман розробили схему відкритості наукового процесу, зазначивши, що не потрібно створювати окремий Facebook для науки, адже наукова комунікація може відбуватись вже наявними на сьогоднішній день засобами і забезпечити неупередженість, відкритість, стабільність та лідерство в науці [1]. Ці дослідники розбили процеси на етапи: пошуку, аналізу, написання, публікації, розповсюдження та оцінки (Схема 1) [2].

Ви можете зробити свій робочий процес більш відкритим, якщо:

Схема 1. «Веселка» практик Відкритої Науки за Крамер та Босман [2] (переклад з англ. мови тут і далі авторський - С.Ч.)

Крамер та Босман пропонують можливу послідовність дій у контексті Відкритої Науки, зважаючи на те, що необхідно уніфікувати ці підходи для всіх дисциплін (Схема 2).

Схема 2. Пропозиція Крамер та Босман щодо послідовності дій у Відкритій Науці [1]

Ця схема є продуктом значного аналізу наукових процесів по всьому світу, результатом якої стало відображення основних 17 наукових практик з прикладами інструментів, які можна застосовувати під час здійснення наукових проектів. Виходячи зі Схеми 1, спробуємо визначити роль бібліотеки у наданні супроводу науковим дослідженням (Таблиця 1). Ми умовно поділили функції супроводу наукових досліджень, відштовхуючись від практик, зазначених Крамер та Босман на такі типи: проведення консультацій, архівування за дорученням чи самоархівування, проведення тренінгів із залученням ІТ- фахівців та проведення тренінгів лише бібліотечними фахівцями. Варто зауважити, що це лише умовний розподіл, адже деякі практики потребують і консультаційного супроводу, і тренінгів, а деякі не потребують окремих консультацій взагалі, проте всі ці випадки дуже індивідуальні і залежать від компетентностей як дослідників, так і бібліотечних фахівців.

Супровід наукових досліджень

Функції бібліотеки та IT- відділу			
<i>Проведення консультацій</i>	<i>Архівування за дорученням або самоархівування після консультації бібліотекаря</i>	<i>Проведення тренінгів спільно з IT- відділом</i>	<i>Проведення практичних занять та тренінгів бібліотекою</i>
З альтернативної метрики	Розповсюдження матеріалів через, FigShare	Використання Jupyter чи CoCalc	Використання спільних бібліотек посилань як у Zotero
З використання соціальних медіа, напр. Twitter	Публікаційна активність у Відкритому Доступі, «зеленому» чи «золотому»	Робота з GitHub з ліцензією GNU/MIT	Реєстрація на OSF або AsPredicted
З використання відкритих ліцензій - CC0 чи CC-BY	Депонування в OSF, arXiv чи bioRxiv	Використання OpenNotebookScience	Відкрите коментування Hypothes.is
Щодо peer review, напр. у журналах чи PubPeer	Депонування даних у Dryad, Zenodo чи Dataverse	Робота з Protocols.io	
З роботи із заявками на гранти через RIO		Відкрите редагування XML, наприклад на Overleaf або Authorea	

Висновок. Роль бібліотеки у сприянні інноваціям в науковій комунікації полягає у популяризації інструментів Відкритої Науки, тісній співпраці з IT-спеціалістами та науковцями, супроводі наукових досліджень посередництвом тренінгів, консультацій та архівуванні матеріалів за дорученням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bosman J. Innovations in scholarly communication. *Innovations in Scholarly Communication*. URL: <https://101innovations.wordpress.com/> (date of access: 29.08.2021).
2. Bosman J. Rainbow of open science practices. *Zenodo*. URL: <https://zenodo.org/record/1147025#.YStmPI4zZdg> (date of access: 29.08.2021).